

AN EXPERIMENTAL STUDY ON THE USE OF A KNOWLEDGE ACCUMULATION TRANSFER SYSTEM TO IMPROVE THE LEARNING QUALITY OF GRADE 10 STUDENTS IN THE ART CLASS (MUSIC) AT PRASARNMIT DEMONSTRATION SCHOOL (SECONDARY DIVISION), SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

การศึกษาผลการทดลองใช้ระบบกระบวนการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

Yongyuth Eiamsa-ard^{1*} ยงยุทธ เอี่ยมสะอาด^{1*}

Abstract

Background and Objectives: This research aims to 1) to design criteria for transferring cumulative knowledge according to learning standards for the subject of Art (Music) subject, 2) to test the cumulative knowledge transfer model to develop student quality and 3) to assess students' satisfaction with the trial of cumulative knowledge transfer model to develop student quality. This study employs a basic experimental research design. The sample group consists of Grade 10 students enrolled in the Art (Music) subject at Prasarnmit Demonstration School (Secondary), who voluntarily applied for knowledge accumulation transfer and met the criteria by passing music standard grade exams based on international standards from initial level upwards within the last 3 years.

Methods: Data were collected using two instruments: a research questionnaire entitled "A Study of the Implementation of the Knowledge Accumulation Transfer System to Enhance Learner Quality and a satisfaction questionnaire regarding the knowledge transfer in the Art (Music) subject. The data were analyzed using statistical methods with a computer software program to calculate percentage (%), mean (X), standard deviation (S.D.), and content analysis.

Key Findings: From expert seminars in the field of music, the study identified key components of the designed criteria for accumulated knowledge transfer based on the learning standards of the Art (Music) subject. The framework consisted of: (1) transfer procedures, (2) learner qualifications, and (3) transfer criteria and evaluation methods. Research instruments included the research questionnaire,

Research Article

Received: 30 August 2024

Revised: 7 January 2025

Accepted: 15 January 2025

* *Corresponding author*

email: yongyuta@g.swu.ac.th

How to cite:

Eiamsa-ard, Y. (2025).

An experimental study on the use of a knowledge accumulation transfer system to improve the learning quality of Grade 10 students in the art class (music) at Prasarnmit Demonstration School (Secondary Division), Srinakharinwirot University. *Fine Arts Journal: Srinakharinwirot University, 29(2)*, 181-200.

¹ Prasarnmit Demonstration School (Secondary), Srinakharinwirot University, Thailand

¹ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

experimental results, and transfer criteria guidelines. According to the standardized music examination, students demonstrated musical knowledge in the following areas: rhythm (20.8%), melody (20.8%), harmony (3.8%), tone color and timbre (3.8%), sound characteristics (11.3%), songs (15.1%), music history (5.7%), and music notation reading (18.9%). The music standardized testing helped learners develop comprehensive musical understanding, including process skills (23.8%), performance skills (52.4%), and expressive skills (23.8%), as well as desirable personal attributes and attitudes toward learning.

Implications of the Study: The results indicate that the accumulated knowledge transfer system serves as an effective educational mechanism that bridges formal music curricula with international standards. It supports individualized learning pathways, promotes lifelong learning, and enhances overall learner quality in secondary-level music education.

Conclusions and Future Study: Analysis of the satisfaction questionnaire revealed that students' overall satisfaction with the knowledge accumulation transfer model was at a high to highest level—45.5% at the highest, 36.4% at high, and 18.2% at moderate levels. Students expressed the highest satisfaction (27.3% highest, 54.5% high, and 18.2% moderate) with the alignment between the standardized music performance tests and the Art (Music) curriculum. Additional factors contributing to satisfaction included: (1) relevant learning materials and resources, (2) effective use of time and learning flexibility, (3) curriculum alignment, (4) improvement in communication, thinking, and problem-solving skills, (5) acquisition of knowledge and musical skills consistent with course objectives, (6) suitability of the transfer process for current learning contexts, (7) learner happiness and flexible scheduling, and (8) the applicability of transferred knowledge and standardized music qualifications to daily life. Overall, students reported the highest satisfaction level at 45.5%, high at 27.3%, moderate at 18.2%, and low at 9.1%. The findings confirm that the developed system effectively enhances both musical competency and learning quality in secondary-level music education.

Keywords: Music Content; Accumulation of Knowledge Transfer; Experimental

คำสำคัญ: สารสนเทศ; การเทียบโอนความรู้สะสม; การทดลองเครื่องแต่งกาย

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบหลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) 2) เพื่อทดลองรูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 3) เพื่อวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ใช้รูปแบบวิจัยเชิงทดลองพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ยื่นแสดงความจำนงการเทียบโอนความรู้สะสม และผ่านเกณฑ์เงื่อนไขการเทียบโอน โดยการสอบเกรดมาตรฐานทางดนตรีตามมาตรฐานสากล ตั้งแต่ระดับ Initial ขึ้นไป ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี

วิธีการศึกษา: เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลการทดลองใช้ระบบกระบวนกรเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจการเทียบโอนความรู้สะสมรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย () ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาที่สำคัญ: ผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี ผลการออกแบบหลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) ได้แผนดำเนินการดังนี้ 1) ขั้นตอนการเทียบโอน 2) คุณสมบัติของผู้เทียบโอน และ 3) หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียน และได้สร้างเครื่องมือการทดลอง ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ผลการทดลองการเทียบโอน และหลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลจากเกณฑ์การสอบมาตรฐานทางดนตรีพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ทางดนตรีในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) เรื่องจังหวะ คิดเป็นร้อยละ 20.8 2) เรื่องทำนอง คิดเป็นร้อยละ 20.8 3) เรื่องเสียงประสาน คิดเป็นร้อยละ 3.8 4) เรื่องรูปพรรณ สีสัน คิดเป็นร้อยละ 3.8 5) เรื่องลักษณะของเสียง คิดเป็นร้อยละ 11.3 6) เรื่องบทเพลง คิดเป็นร้อยละ 15.1 7) เรื่องประวัติดนตรี คิดเป็นร้อยละ 5.7 และ 8) เรื่องการอ่านโน้ตเพลง คิดเป็นร้อยละ 18.9 การสอบเกรดมาตรฐานทางดนตรีช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ทางดนตรีครบถ้วนในประเด็นข้างต้น รวมทั้งทักษะด้านกระบวนกร คิดเป็นร้อยละ 23.8 ทักษะการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 52.4 และทักษะการแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 23.8 รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude)

นัยสำคัญของการศึกษา: ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าระบบการเทียบโอนความรู้สะสมสามารถเป็นแนวทางเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติที่สำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีในระดับมัธยมศึกษา โดยช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบการศึกษา กับมาตรฐานสากล ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลและแนวทางการศึกษาในอนาคต: ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามวัดความพึงพอใจการเทียบโอนความรู้สะสมรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) พบว่า 1) ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.5 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.4 และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.2 2) เครื่องดนตรีที่สอบปฏิบัติมาตรฐานทางดนตรีสอดคล้องกับรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) และผลลัพธ์ทางดนตรีโดยนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54.5 และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.2 3) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ 4) การใช้เวลาอย่างมีคุณภาพ และความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ 5) เนื้อหาและผลลัพธ์ทางดนตรีสอดคล้องกับรายวิชา 6) นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร การคิด และการแก้ปัญหา 7) นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะดนตรีที่สอดคล้องกับรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) 8) วิธีการจัดเทียบโอนความรู้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ในปัจจุบัน 9) นักเรียนมีความสุขและสามารถปรับเวลาเรียนได้อย่างยืดหยุ่น และ 10) นักเรียนสามารถนำความรู้จากการเทียบโอนหรือการสอบเกรดมาตรฐานทางดนตรีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.5 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.2 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.1

1. บทนำ

การศึกษาดนตรีในประเทศไทยในปัจจุบันได้รับการพัฒนาอย่างมาก จากการศึกษาการเปิดสอนวิชาดนตรีทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่ามีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังจะพบได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในสาขาวิชาต่าง ๆ และปัจจุบันเริ่มมีการเปิดการสอนแผนการเรียนดนตรีต่ำกว่าอุดมศึกษาในโรงเรียน เช่น ดนตรีปฏิบัติ ดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีศึกษา ดนตรีวิทยา ดนตรีบำบัด ธุรกิจดนตรี การประพันธ์เพลง ฯลฯ การเปิดการเรียนการสอนสาขาต่าง ๆ ทางดนตรีเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของการจัดการศึกษาดนตรีในระบบ

สำหรับการศึกษาดนตรีนอกระบบ จะเห็นได้ชัดจากการขยายตัวของโรงเรียนดนตรีเอกชน ซึ่งอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ มีการเปิดขึ้นใหม่จำนวนมากทั้งในกรุงเทพมหานครและภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีสถาบันดนตรีที่เป็นโครงการของสถาบันอุดมศึกษา เช่น โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ส่วนการศึกษาดนตรีตามอัธยาศัยนั้น พบว่ามีสตูดิโอส่วนตัวของอาจารย์สอนดนตรีเกิดขึ้นมากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือผู้ใหญ่ ้วยทำงาน ผู้เรียนบางกลุ่มอาจมีความประสงค์จะสอบเทียบเกรดมาตรฐานดนตรีกับสถาบันดนตรีทั้งในและต่างประเทศ ในขณะที่ผู้เรียนบางกลุ่มอาจต้องการเรียนเพื่อเป็นงานอดิเรก ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงมิติของการศึกษาดนตรีในประเทศไทยที่กำลังมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปสู่ระดับสากล

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถสนองตอบต่อทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ ประเทศที่ต้องการความก้าวหน้าต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ และร่างกาย สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ ดังนั้น การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ระบุถึงเนื้อหาความรู้ที่จำเป็นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพในอนาคต รวมทั้งบรรลุผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 3-5) สำหรับการจัดการศึกษาแก่นักเรียนในประเทศไทย หลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการวางแผนจัดการศึกษาให้กับนักเรียน เพื่อให้มีการศึกษาอย่าง

เท่าเทียมกันในทุกภูมิภาค ซึ่งวิชาดนตรีเป็นหนึ่งในรายวิชาที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรแกนกลาง โดยจัดอยู่ในสาระที่ 2 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มี 2 มาตรฐาน ได้แก่ **มาตรฐาน ศ 2.1** เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ**มาตรฐาน ศ 2.2** เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ในแต่ละมาตรฐานประกอบด้วยตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง โดยตัวชี้วัดระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมถึงคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและเป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญ

นอกจากการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปัญหาของไฮเวิร์ต การ์ดเนอร์ ที่จำแนกความสามารถทางปัญญาของมนุษย์ไว้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ ด้านมิติ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล ด้านตนเอง ด้านธรรมชาติ และด้านจิตนิยม (เยาเวพา เดเซคูปต์, 2544, น. 2-3) ด้วยเหตุนี้ ทางโรงเรียนจึงได้เปิดหลักสูตรวิชาเอก 36 สาขาวิชาเอก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้สอดคล้องกับปัญญาด้านต่าง ๆ ในทฤษฎีปัญหา

ในสถานการณ์หลังการระบาดของ Covid-19 แนวทางการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องมีทั้งระบบพื้นฐานปกติและระบบทางเลือก กระบวนการเรียนรู้ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงได้หลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนในบริบทใหม่ ให้สามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนต้องตอบโจทย์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เช่น วิชาภาษาอังกฤษ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนควรสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ หรือสอบเทียบผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานสากล วิชาพลศึกษา เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเล่นกีฬาได้อย่างน้อย 1 ชนิด วิชาดนตรีก็เช่นเดียวกัน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนควรเล่นเครื่องดนตรีได้ 1 ชิ้น ซึ่งสามารถสอบเทียบเกณฑ์มาตรฐานทางดนตรี เช่น Trinity, ABRSM, KPN หรือ Yamaha ได้ ความสามารถทางดนตรีไม่ควรเป็นเพียง “ความสามารถพิเศษ” แต่ควรเป็น “ความสามารถพื้นฐาน” ของนักเรียนในระบบการศึกษา โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผ่านการเรียนดนตรีพื้นฐานตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 12 ปี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนควรเล่นเครื่องดนตรีได้ 1 ชิ้น ตามเกณฑ์มาตรฐานทางดนตรีสากล

การสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Academic Credit Bank: Credit Bank) หรือ “ธนาคารหน่วยกิต”

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกใหม่ สามารถนำผลการเรียนรู้จากการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรีทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มาเทียบโอนเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการมุ่งสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของสาระดนตรีได้เช่นกัน

สาระดนตรี เป็นพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างกรอบแนวคิดทางดนตรีศึกษา เนื่องจากสาระดนตรีเกี่ยวข้องกับความรู้ทางดนตรีทั้งหมดที่ผู้เรียนพึงได้รับ จากกระบวนการถ่ายทอดของผู้สอน ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรและใช้วิธีการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพ สาระดนตรีจึงเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) ผู้สอน (2) ผู้เรียน (3) สาระหรือหลักสูตร และ (4) การเรียนการสอน การเข้าใจสาระดนตรีช่วยให้ผู้สอนกำหนดหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างครอบคลุมและต่อเนื่องทุกระดับ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สาระดนตรีได้อย่างลึกซึ้งและเป็นระบบ

คำว่า “สาระดนตรี” เป็นคำเฉพาะที่ใช้ชี้แจงแสดงองค์ความรู้ดนตรีว่ามีการจัดแบ่งไว้อย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ โดยองค์ความรู้ของแต่ละสาขาย่อมมีอยู่เช่นเดียวกัน ในทางดนตรี สาระดนตรีหมายถึงองค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาดนตรี ผู้ศึกษาควรได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน ตามระดับความยากง่าย และระดับความสามารถ (ณรุทธ์ สุทิจิตต์, 2561)

สาระดนตรีประกอบด้วย (1) เนื้อหาดนตรี และ (2) ทักษะดนตรี เนื้อหาดนตรีประกอบด้วยองค์ประกอบดนตรีและวรรณคดีทางดนตรี องค์ประกอบดนตรีได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปพรรณสีสัน ลักษณะของเสียง และรูปแบบ ส่วนวรรณคดีทางดนตรีได้แก่ บทเพลง และประวัติดนตรี ส่วนทักษะดนตรีประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ซึ่งเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สาขาดนตรีสากล เป็นหนึ่งในโรงเรียนที่พัฒนาหลักสูตรดนตรีก้าวหน้า มุ่งเน้นการสอนเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายของสาระดนตรีอย่างเต็มศักยภาพ โดยเปิดการสอนรายวิชาเพิ่มเติม (ดนตรี) ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครอบคลุมกลุ่มเครื่องดนตรีได้แก่ เปียโน เครื่องสายไทย เครื่องสายสากล ไวโอลิน เชลโล่ กีตาร์ ขั้วร้องเพลงสากล และเครื่องดนตรีในวงโยธวาทิต นอกจากนี้ ยังเปิดแผนการเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาเอกดุริยางคศิลป์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ได้รับการยอมรับ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และสามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางดนตรีทั้งในและต่างประเทศ

ปัจจุบัน โรงเรียนได้ขยายสาขาวิชาเอกทางดนตรีเพิ่มอีก 1 สาขา คือ สาขาวิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย โดยมีเป้าหมายสร้างผู้เรียนให้มี “ความสามารถทางดนตรีเป็นพื้นฐาน” ไม่ใช่เพียง “ความสามารถพิเศษ” การศึกษาครั้งนี้ ว่าด้วยการศึกษาผลการทดลองใช้ระบบกระบวนการเทียบโอนความรู้

สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรระดับต้นและผลลัพธ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อออกแบบหลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)
- 2.2 เพื่อทดลองรูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเป็นฐานตามสาระดนตรี รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)
- 2.3 เพื่อวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่สอบเทียบโอนเกรดมาตรฐานทางดนตรีตามมาตรฐานสากลของสถาบันดนตรีที่เปิดสอบ

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 3.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สาระดนตรี
- 3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสมการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง “การศึกษาผลการทดลองใช้ระบบกระบวนการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

3.3.2 แบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจ เรื่อง “การศึกษาผลการทดลองใช้ระบบกระบวนการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการทดลองใช้ระบบกระบวนการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 กำหนดแหล่งข้อมูล เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย

4.2 จัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี เพื่อเปรียบเทียบเนื้อหาสาระดนตรีของรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) กับการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรี

4.3 ออกแบบและกำหนดหลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสม ตามสาระดนตรีและมาตรฐานการเรียนรู้

4.4 จัดสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.5 เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสม

4.6 นำเสนอข้อมูล สรุปผล อภิปรายผล และเสนอข้อเสนอนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

5. ประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) ได้อย่างยืดหยุ่น และมีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ (ศ 2.1-ศ 2.2)

5.2 การวัดและประเมินผลรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) มีรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนตามหลักสาระดนตรี

5.3 ผลการวิจัยเป็นแนวทางให้นักเรียนสามารถเรียนรู้แบบสะสมความรู้ หรือสะสมผลการเรียนรู้เพื่อการเทียบโอนสาระการเรียนรู้ (Credit Banking) ได้อย่างเป็นระบบ

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อออกแบบหลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสม การเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี ผู้วิจัยสามารถออกแบบหลักเกณฑ์และกระบวนการเทียบโอนความรู้สะสมได้ดังนี้

6.1.1 ขั้นตอนการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- 1) ประกาศกำหนดการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 2) นักเรียนยื่นแสดงความจำนงและสมัครสอบเทียบโอน
- 3) นักเรียนยื่นหลักฐานการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรี เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติตามเงื่อนไข
- 4) นักเรียนเข้าสอบข้อเขียนสาระดนตรี รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)
- 5) ประกาศผลการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 6) ฝ่ายวิชาการอนุมัติผลการเรียนรายวิชาศิลปะ (ดนตรี)

6.1.2 คุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอน

- 1) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
- 2) ผ่านการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรีตามมาตรฐานสากล ตั้งแต่ระดับ Initial ขึ้นไป ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี จากสถาบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เช่น ABRSM หรือ Trinity College London เป็นต้น

6.1.3 หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียน

- 1) ประกาศระยะเวลาการเทียบโอนในแต่ละภาคเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนจัดแผนการเรียนตามหลักสูตร
- 2) การเทียบโอนผลการเรียนเป็นรายวิชา ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้
- 3) เทียบโอนได้ไม่เกินร้อยละ 70 ของคะแนนรวมรายวิชาศิลปะ (ดนตรี)
- 4) สอบข้อเขียนสาระดนตรี รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) คิดเป็น 30 คะแนน จากคะแนนรวม 100 คะแนน
- 5) ฝ่ายวิชาการเป็นผู้อนุมัติผลการเรียน

6.1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียน

- 1) ผู้เรียนยื่นความจำนงขอเทียบโอนรายวิชา
- 2) อาจารย์ตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารประกอบ (เกียรติบัตรสอบผ่านมาตรฐานทางดนตรี)
- 3) พิจารณาเกณฑ์เทียบโอนตามสัดส่วน ได้แก่ (1) การสอบปฏิบัติเครื่องดนตรี (ร้อยละ 70) และ (2) การสอบข้อเขียนตามมาตรฐาน ศ 2.1 (ร้อยละ 30)
- 4) อาจารย์แจ้งผลการเทียบโอน ประกาศผล และบันทึกผลการเรียนในระบบของสถานศึกษา

6.2 ผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อทดลองรูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเป็นฐานตามสาระดนตรี รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 11 คน โดยมีข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
(ยงยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

รายการ	รายละเอียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ	ชาย	2	18.2
	หญิง	9	81.8
สาขาวิชาเอก	ภาษาอังกฤษ	2	18.2
	ภาษาฝรั่งเศส	1	9.1
	IEM1	3	27.3
	IEM2	5	45.5
อายุ	14 ปี	1	9.1
	15 ปี	7	63.6
	16 ปี	3	27.3
เครื่องดนตรีที่ใช้สอบเกรดมาตรฐาน	เปียโน	8	72.7
	ไวโอลิน	3	27.3
ระยะเวลาเรียนดนตรีก่อนสอบเกรด	1 ปี	3	27.3
	2 ปี	4	36.4
	4-13 ปี	4	36.4
สถาบันดนตรีนอกหลักสูตร	โรงเรียนดนตรีสยามกลการ	1	9.1
	โรงเรียนดนตรี KPN	1	9.1
	Trinity ประเทศไทย	2	18.2
	ครูพิเศษส่วนตัว	7	63.6

ตารางที่ 2 ผลการเทียบโอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามมาตรฐาน ศ 2.1 ความเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์
(ยงยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

มาตรฐาน ศ 2.1 ความเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์		
รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
การวิเคราะห์งานดนตรี	7	33.3
การวิพากษ์วิจารณ์งานดนตรี	1	4.8
การถ่ายทอดความรู้สึกดนตรี	8	38.1
การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	5	23.8

ตารางที่ 3 ผลการเทียบโอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามมาตรฐาน ศ 2.2 ความเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดนตรี
(ยงยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

มาตรฐาน ศ 2.2 ความเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดนตรี		
รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ตีความแนวคิดทางดนตรี	4	13.3
ยุคสมัยทางดนตรี	7	23.3
ประเภทเครื่องดนตรี	7	23.3
ประเภทวงดนตรี	3	10.0

ตารางที่ 4 ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ (Knowledge)

(ยังยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

ด้านความรู้ (Knowledge)		
รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จังหวะ	11	20.8
ทำนอง	11	20.8
เสียงประสาน	2	3.8
รูปพรรณ สีสัน	2	3.8
ลักษณะของเสียง	6	11.3
บทเพลง	8	15.1
ประวัติดนตรี	3	5.7
การอ่านโน้ตเพลง	10	18.9

ตารางที่ 5 ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills)

(ยังยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

ด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills)		
รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ทักษะการคิด	5	23.8
ทักษะการปฏิบัติ	11	52.4
ทักษะการแสดงออก	5	23.8

ตารางที่ 6 ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude)
(ยังยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude)		
รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
มีวินัย	4	16.7
ใฝ่เรียนรู้	8	33.3
มุ่งมั่นในการทำงาน	6	25.0
มีความสนใจ	4	16.7
มีความพอใจ	2	8.3

ตารางที่ 7 ผลการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรี
(ยังยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

ผลการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรี		
ระบบการสอบเกรด	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ABRSM	2	18.2
Trinity College London	1	9.1
อื่น ๆ	8	72.7
รวมสอบผ่านรายวิชา (ข้อเขียน)	11	100.0

จากการดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 11 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 81.8) มีอายุเฉลี่ย 15 ปี (ร้อยละ 63.6) และเรียนในสาขา IEM2 มากที่สุด (ร้อยละ 45.5) เครื่องดนตรีหลักที่ใช้สอบเกรดมาตรฐานคือเปียโน (ร้อยละ 72.7) และส่วนใหญ่เรียนดนตรีกับครูพิเศษส่วนตัว (ร้อยละ 63.6) เป็นเวลาเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานและประสบการณ์ทางดนตรีในระดับที่สามารถประยุกต์ความรู้เข้าสู่กระบวนการเทียบโอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการเทียบโอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ในมาตรฐาน ศ 2.1 พบว่าผู้เรียนมีความสามารถโดดเด่นในการถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรี (ร้อยละ 38.1) และการวิเคราะห์งานดนตรี (ร้อยละ 33.3) ซึ่งสะท้อนถึงความเข้าใจเชิงสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ทางดนตรี ส่วนมาตรฐาน ศ 2.2 ที่ว่าด้วยความเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดนตรี พบว่าผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะของบทเพลงได้มากที่สุด (ร้อยละ 30.0) รองลงมา คือ การเข้าใจยุคสมัยและประเภทเครื่องดนตรี (ร้อยละ 23.3 เท่ากัน) แสดงถึงการเชื่อมโยงความรู้ดนตรีเข้ากับบริบททางประวัติศาสตร์ได้ดี

ในด้านผลการวัดและประเมินผล พบว่า ด้านความรู้ (Knowledge) ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องจังหวะและทำนองสูงสุด (ร้อยละ 20.8 เท่ากัน) และมีทักษะการอ่านโน้ตเพลงในระดับดี (ร้อยละ 18.9) ส่วนด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills) พบว่าผู้เรียนมีความสามารถด้านการปฏิบัติทางดนตรีสูงที่สุด (ร้อยละ 52.4) แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ขณะที่ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ผู้เรียนมีลักษณะเด่นด้านความใฝ่เรียนรู้ (ร้อยละ 33.3) และความมุ่งมั่นในการทำงาน (ร้อยละ 25.0) ซึ่งสะท้อนการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ทางดนตรีและการเทียบโอนความรู้สะสม

สุดท้าย ผลการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรีพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการสอบในระบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ABRSM หรือ Trinity College London (ร้อยละ 72.7) แต่สามารถสอบผ่านรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) ได้ครบทุกคน (ร้อยละ 100) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมที่นำมาทดลองสามารถใช้ได้จริง และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ทางดนตรีในระดับที่น่าพึงพอใจ

6.3 ผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) พบดังนี้

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ม.4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)
 (ยงยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

ลำดับ	หัวข้อการประเมิน	มากที่สุด (คน/%)	มาก (คน/%)	ปานกลาง (คน/%)	น้อย (คน/%)
1	การเทียบโอนความรู้สะสมตอบสนองความต้องการของนักเรียน	5 (45.5%)	4 (36.4%)	2 (18.2%)	-
2	เครื่องดนตรีที่สอบปฏิบัติมาตรฐานทางดนตรีสอดคล้องกับรายวิชา	3 (27.3%)	6 (54.5%)	2 (18.2%)	-
3	สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบเทียบมีความเหมาะสม	4 (36.4%)	5 (45.5%)	1 (9.1%)	1 (9.1%)
4	การเทียบโอนความรู้ช่วยให้ใช้เวลาได้อย่างมีคุณภาพ	4 (36.4%)	4 (36.4%)	2 (18.2%)	1 (9.1%)
5	เนื้อหาและผลลัพธ์ทางดนตรีสอดคล้องกับรายวิชา	4 (36.4%)	6 (54.5%)	1 (9.1%)	-
6	การเทียบโอนความรู้สะสมส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การคิด และการแก้ปัญหา	3 (27.3%)	7 (63.6%)	1 (9.1%)	-
7	การสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรีช่วยพัฒนาทักษะดนตรีสอดคล้องกับรายวิชา	5 (45.5%)	5 (45.5%)	1 (9.1%)	-
8	วิธีการจัดเทียบโอนความรู้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน	3 (27.3%)	7 (63.6%)	1 (9.1%)	-
9	นักเรียนมีความสุขและยืดหยุ่นในการใช้เวลาเรียนทดแทน	5 (45.5%)	3 (27.3%)	3 (27.3%)	-
10	นักเรียนสามารถนำความรู้จากการเทียบโอนหรือการสอบเทียบเกรดมาตรฐานไปใช้ในชีวิตประจำวัน	5 (45.5%)	3 (27.3%)	2 (18.2%)	1 (9.1%)

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) พบว่า โดยภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับ “มาก” ถึง “มากที่สุด” แทบทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมที่นำมาทดลองนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและเอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในด้าน “การเทียบโอนความรู้สะสมตอบสนองความต้องการของนักเรียน” และ “การสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรีช่วยพัฒนาทักษะดนตรีสอดคล้องกับรายวิชา” ซึ่งมีนักเรียนร้อยละ 45.5 แสดงความพึงพอใจในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ด้าน “เนื้อหาและผลลัพธ์ทางดนตรีสอดคล้องกับรายวิชา” และ “การเทียบโอนความรู้สะสมส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การคิด และการแก้ปัญหา” ก็ได้รับคะแนนความพึงพอใจในระดับสูง (ร้อยละ 54.5 และ 63.6 ตามลำดับ)

ขณะเดียวกัน ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดเทียบโอนความรู้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน และช่วยให้สามารถใช้เวลาได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีเพียงส่วนน้อยที่ให้คะแนนในระดับ “ปานกลาง” หรือ “น้อย” (ร้อยละ 9.1) ซึ่งสะท้อนว่ารูปแบบการเทียบโอนดังกล่าวไม่เพียงสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ยังส่งผลเชิงบวกต่อความสุข ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 45.5 ระบุว่าพึงพอใจมากที่สุด) โดยสรุป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการทดลองใช้รูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมมีประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ทางดนตรี และเป็นแนวทางที่สามารถต่อยอดสู่การจัดการเรียนการสอนศิลปะดนตรีในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการเทียบโอนสาระดนตรี เนื้อหารายวิชาศิลปะ (ดนตรีสากล) กับสาระดนตรี การสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรี โดยสาระดนตรีมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย **มาตรฐาน ศ 2.1** เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ**มาตรฐาน ศ 2.2** เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล สามารถนำเสนอได้รูปแบบของตารางการเทียบโอนได้ดังนี้

ตารางที่ 9 ข้อมูลการเทียบโอนสาระดนตรี เนื้อหารายวิชาศิลปะ (ดนตรีสากล) กับสาระดนตรีการสอบเทียบ
 เกณฑ์มาตรฐานทางดนตรี
 (ยงยุทธ เอี่ยมสะอาด, ประเทศไทย, 2567)

สาระดนตรี / มาตรฐาน การเรียนรู้ ศ. 2.1 และ ศ. 2.2	เครื่องดนตรี การสอบ เทียบเกรด	เนื้อหารายวิชา ศิลปะ (ดนตรี)	เนื้อหาสาระดนตรี การสอบเทียบเกรด ทางดนตรี	การวัดผลการเรียนรู้
วิพากษ์งานดนตรี	เปียโน	องค์ประกอบทาง ดนตรี	ทักษะเครื่องดนตรี	ด้านความรู้ (Knowledge)
วิจารณ์งานดนตรี	ไวโอลิน	จังหวะ	จังหวะ	ด้านกระบวนการ (Process)
ถ่ายทอดความรู้สู่ทาง ดนตรี	—	ทำนอง	ทำนอง	ด้านเจตคติ (Attitude)
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำ วัน	—	เสียงประสาน	เสียงประสาน	—
คีตกวีและยุคสมัยทาง ดนตรี	—	รูปพรรณ สีสัน	รูปพรรณ สีสัน	—
ประเภทเครื่องดนตรี	—	ลักษณะของเสียง	ลักษณะของเสียง	—
ประเภทวงดนตรี	—	รูปแบบ	รูปแบบ	—
ลักษณะของบทเพลง	—	สังคีตนิยมทางดนตรี	สังคีตนิยมทางดนตรี	—
—	—	บทเพลง	บทเพลง	—
—	—	ประวัติดนตรี	ประวัติดนตรี	—

โดยผู้วิจัยสามารถจำแนกการอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

7.1 ในด้านการออกแบบหลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้สะสมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)

ผลการออกแบบหลักเกณฑ์การเทียบโอนและสร้างระบบการดำเนินงาน พบว่า การกำหนดขั้นตอน และคุณสมบัติของผู้เรียนที่ขอเทียบโอนมีความเป็นระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โดยผู้เรียนต้องยื่นแสดงความจำนง สมัครสอบ ยื่นหลักฐานการสอบเทียบเกรด

มาตรฐานทางดนตรี และผ่านการสอบข้อเขียนตามมาตรฐาน ศ 2.1 และ ศ 2.2 ก่อนการอนุมัติผลการเรียน

การออกแบบหลักเกณฑ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสงค์ รายนสุข (2532) ซึ่งเน้นการพัฒนาแบบฝึกและเครื่องมือเสริมสมรรถนะทางภาษาให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหาเฉพาะทาง เช่นเดียวกับระบบเทียบโอนความรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาและประยุกต์ความรู้ดนตรีที่ตนมีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในหลักสูตรได้จริง นอกจากนี้ ผลการออกแบบยังสอดคล้องกับ เอกวุฒิ บุตรประเสริฐ (2538) ซึ่งได้พัฒนาคู่มือการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของอาชีวศึกษา โดยชี้ว่าคู่มือที่มีมาตรฐานและกระบวนการที่ชัดเจนช่วยให้สถานศึกษาและศูนย์ประเมินสมรรถนะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป ระบบที่ผู้วิจัยออกแบบสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานเทียบโอนรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) ให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับหลักสูตรและสามารถใช้เป็นต้นแบบให้สถานศึกษาอื่นได้

7.2 ในด้านการทดลองรูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเป็นฐานตามสาระดนตรี รายวิชาศิลปะ (ดนตรี)

ผลการทดลองรูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมพบว่า การสอบเกรดมาตรฐานทางดนตรีสามารถเทียบกับมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) ได้อย่างมีนัยสำคัญในสองมาตรฐานหลักคือ ศ 2.1 และ ศ 2.2 โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ และการถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรี นักเรียนร้อยละ 33.3 มีความสามารถในการวิเคราะห์งานดนตรี ร้อยละ 38.1 สามารถถ่ายทอดอารมณ์ดนตรีได้ดี และร้อยละ 23.8 สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ดนตรีในชีวิตประจำวันได้

ในด้านความเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดนตรี (ศ 2.2) นักเรียนร้อยละ 30 สามารถอธิบายลักษณะบทเพลงในแต่ละยุคได้ถูกต้อง และร้อยละ 23.3 เข้าใจประเภทเครื่องดนตรีและยุคสมัยทางดนตรี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสอบเทียบเกรดมาตรฐานทางดนตรีมีศักยภาพในการสะท้อนองค์ความรู้เชิงทฤษฎีและปฏิบัติได้ครบถ้วน

ผลการทดลองนี้สอดคล้องกับงานของ ศักดิ์ฉัตรศักดิ์ ทิพวรรณ (2563) ซึ่งพัฒนาระบบเทียบโอนรายวิชาในระดับมหาวิทยาลัย โดยระบุว่าการทำงานเทียบโอนที่มีโครงสร้างชัดเจนและใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการประเมินช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับสูง ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกวุฒิ บุตรประเสริฐ (2538) ที่เน้นให้การเทียบโอนอยู่บนฐานของมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งสามารถประเมินผลได้จริง

7.3 ในด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความสอดคล้องของเครื่องดนตรีที่ใช้สอบกับรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) และด้านการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ร้อยละ 45.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 36.4 อยู่ในระดับมาก นักเรียนเห็นว่าการเทียบโอนช่วยให้สามารถใช้เวลาเรียนอย่างยืดหยุ่น และมีโอกาสพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิด และการแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานของ จตุพร จิรันดร (2563) ซึ่งศึกษาการพัฒนาาระบบเทียบโอนผลการเรียนและประเมินความพึงพอใจ พบว่าผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจในด้านประโยชน์ของระบบต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.25) และด้านการออกแบบระบบ (ค่าเฉลี่ย 4.21) แสดงให้เห็นว่าการมีระบบเทียบโอนที่มีมาตรฐาน โปร่งใส และใช้งานง่าย ส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติและแรงจูงใจของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการเทียบโอนความรู้สะสมที่ทดลองใช้ในงานวิจัยนี้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) และเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาด้านดนตรีในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเทียบโอนความรู้สะสมในรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) มีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติและสากล ทั้งในมิติของกระบวนการออกแบบการทดลองใช้ และการยอมรับของผู้เรียน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การสอบเกรดมาตรฐานทางดนตรีสามารถนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาได้จริง และยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ดนตรีให้กับนักเรียนในระบบโรงเรียน

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลการทดลองใช้ระบบกระบวนการเทียบโอนความรู้สะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) พบประเด็นที่ควรพิจารณาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

8.1 ด้านการจัดเวลาเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลังจากนักเรียนยื่นเงื่อนไขและหลักฐานการเทียบโอนสำเร็จแล้ว ควรให้สิทธิ์นักเรียนใช้เวลาเรียนได้เต็ม 100 เปอร์เซ็นต์ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติมหรือเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่น ๆ ได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบระเบียบของสถานศึกษา และอยู่ในช่วงเวลาของคาบเรียนรายวิชาที่นักเรียนได้รับการเทียบโอนผ่านแล้ว

8.2 ด้านการส่งเสริมแรงจูงใจ จากผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนของนักเรียนที่เล่นเครื่องดนตรีและสอบเทียบเกณฑ์มาตรฐานทางดนตรีไปพร้อมกันยังมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนรายวิชา

ศิลปะ (ดนตรี) ทั้งหมด ดังนั้น ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมแนะแนว การให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานทางดนตรี เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจและมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

8.3 ด้านการพัฒนาแนวทางต่อยอดการวิจัย ควรมีการศึกษาติดตามผลในระยะยาว เพื่อประเมินว่าการเทียบโอนความรู้สะสมส่งผลต่อพัฒนาการทางดนตรีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมอย่างไร รวมถึงควรขยายผลการวิจัยนี้ไปยังโรงเรียนอื่นที่เปิดสอนรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเทียบโอนในบริบทต่าง ๆ

9. รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จตุพร จิรินดร. (2563). การพัฒนาระบบสารสนเทศเทียบโอนผลการเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กรณีศึกษา สาขาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 3(2), 34-50.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). *ดนตรีศึกษาหลักการและสาระสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสงค์ ราชณสุข. (2532). *การศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะการพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา*. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2544). *หลักสูตรปฐมวัยที่เน้นการพัฒนาหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยา.
- ศักดิ์ณรงค์ ทิพวรรณ. (2563). *ศึกษาสภาพปัญหากระบวนการเทียบโอนรายวิชาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. นครสวรรค์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เอกวุฒิ บุตรประเสริฐ. (2538). *การพัฒนาคู่มือการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของอาชีวศึกษามีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคู่มือฯ และประเมินประสิทธิภาพของคู่มือฯ*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.